

Sisällys

1	Sivistys- ja hyvinvointilautakunnan tavoitteet.....	2
2	Varhaiskasvatus.....	2
2.1	Päiväkotitoiminta	2
2.2	Lasten kotihoidon tuki.....	3
2.3	Varhaiskasvatuksen hankkeet	3
3	Esi- ja perusopetus	3
3.1	Esiopetus	4
3.2	Perusopetus	4
3.3	Eriyisopetus.....	6
3.4	Oppilashuolto	6
3.5	Aamu- ja iltapäivätoiminta.....	6
3.6	Kerhotoiminta	6
3.7	Opetustoimen hankkeet.....	7
4	Sivistystoimen tukipalvelut	7
4.1	Hallinto	7
4.2	Ruokapalvelut.....	7
4.3	Siivouspalvelut	8
5	Kirjastopalvelut.....	8
5.1	Kirjasto	8
5.2	Kirjaston hankkeet.....	9
6	Vapaa-aikapalvelut.....	9
6.1	Liikunta- ja ulkoilupalvelut.....	9
6.2	Kuntosalitoiminta	10
6.3	Nuorisopalvelut.....	10
6.4	Vapaa-aikatoimen hankkeet.....	11
7	Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	11
8	Muut sivistyspalvelut	12
8.1	Musiikkiopisto	12
8.2	Kansalaisopisto	12
8.3	Museopalvelut	12
8.4	Kulttuuripalvelut.....	12
9	Sivistystoimen päävastuualue yhteensä.....	13
9.1	Laajan hyvinvointikertomuksen painopisteet.....	13
9.2	Kuntastrategian menestystekijät	13
9.3	Kuntastrategiaan pohjautuvat tavoitteet.....	13
9.4	Sivistystoimen riskien arviointi	14
9.5	Muut talousarviossa kirjatut tavoitteet sivistyslautakunnan tulosalueella.....	14

1 Sivistys- ja hyvinvointilautakunnan tavoitteet

Kuntastrategiassa sivistyslautakunnalle asetetut tavoitteet

- Sivistystoimen laadukkaiden palvelujen turvaaminen
- Sivistystoimen toiminnan sopeuttaminen taloudellisten tavoitteiden mukaisiksi
- Sivistystoimen pätevän ja ammattitaitoisen henkilöstön työpaikkojen turvaaminen
- Työhyvinvoinnin ylläpitäminen ja siihen panostaminen
- Lapsiperheiden hyvinvoinnin tukeminen, hyvinvointia tukevien taitojen opettaminen
- Uudet innovaatiot opetuksessa
- Yritysyhteistyön laajentaminen, nuoren kotikuntaan jäämisen mahdollistaminen
- Yrittäjyyskasvatuksen lisääminen
- Runsaat harrastusmahdollisuudet
- Kuntalaisten osallistaminen tapahtumiin, kulttuuriin ja taiteeseen

2 Varhaiskasvatus

2.1 Päiväkotitoiminta

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tukea lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista, edistää hyvinvointia sekä turvata laadukkaat varhaiskasvatuksen palvelut. Tämä osaltaan auttaa lapsiperheiden hyvinvointia kuntastrategian tavoitteiden mukaisesti.

Varhaiskasvatus on suunnitelmallista ja tavoitteellista ja se koostuu kasvatuksesta, opetuksesta ja hoidosta pedagogiikkaa painottaen. Varhaiskasvatusta toteutetaan Kihniön kunnan varhaiskasvatussuunnitelman mukaisesti. Paikallinen suunnitelma määrittelee, ohjaa ja tukee varhaiskasvatuksen järjestämistä kuntatasolla. Se on velvoittava ja sitä arvioidaan ja kehitetään jatkuvasti. Paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma päivitettiin keväällä 2022.

Lain veloitteen mukaisesti taataan kaikille päivähoitoa tarvitseville alle kouluikäisille lapsille sekä erityistä tukea tarvitseville lapsille mahdollisuus varhaiskasvatukseen.

Varhaiskasvatusta järjestetään Kihniössä päiväkodissa. Kettukallion päiväkodissa toimii 1.1.2020 alkaen hallinnollisesti kaksi ryhmää, joissa molemmissa toimii varhaiskasvatuksen opettaja ja kaksi varhaiskasvatuksen lastenhoitajaa. Talousarviovuotena palkataan kolmas varhaiskasvatuksen opettaja, jotta siirtymä lain edellyttämään henkilöstömitoitukseen saadaan täytettyä vuoteen 2030 mennessä. Ryhmät rakennetaan lasten ikä- ja kehitystason mukaisesti. Päiväkodin henkilökunnan määrä suhteutetaan lasten lukumäärään huomioiden erityisvarhaiskasvatus. Yhtenäiskoulun erityisopettaja toimii varhaiskasvatuksen erityisopettajana (veo). Kunnallinen perhepäivähoito loppui vuonna 2020.

Riittävä ja pätevyysvaatimukset täyttävä henkilökunta takaa varhaiskasvatussuunnitelman mukaisen opetuksen, kasvatuksen ja hoidon toteutumisen myös vuoro- ja viikonloppuhoidossa oleville lapsille. Henkilökuntaa koulutetaan tarpeen mukaan.

Varhaiskasvatuksessa otettiin vuoden 2022 käyttöön Wilma-varhaiskasvatusohjelmisto. Talousarviovuotena tarkoituksena on siirtyä sähköiseen työajan seurantaan.

Varhaiskasvatuksen vastuualueeseen kuuluvat myös kotihoidontuki ja yksityisen hoidon tuki. Kotihoidontukea maksetaan alle kolmivuotiaasta lapsesta, joka ei käytä kunnallista päivähoitopalvelua. Yksityisen hoidon tukea perheen on mahdollista saada valitessaan yksityisen palveluntuottajan tai palkkaamalla hoitajan kotiin vaihtoehtona kunnalliselle päivähoitopalvelulle.

2.2 Lasten kotihoidon tuki

Kotihoidon tukea saavien määrärahaa on varattu 40.000 euroa vuodelle 2024.

Muista kunnista olevien lasten hoidosta laskutetaan lähettäjäkunnilta vuositasolla 6.500 euroa.

2.3 Varhaiskasvatuksen hankkeet

Talousarviovuonna ovat käynnissä seuraavat hankkeet.

- Varhaiskasvatuksen koronaviruksen (COVID-19) aiheuttamien poikkeusolojen vaikutusten tasoittaminen vuosina 2022–2024
- Varhaiskasvatuksen laadun, arvioinnin ja johtamisen kehittämiseen vuosille 2022–2023, Varhaiskasvatuksen mukaisen tuen laadun ja arvioinnin kehittäminen Kihniössä. Jatkoaikaa saatu 30.6.2024 saakka.

Varhaiskasvatuksen kokonaiskustannuksiksi arvioidaan 624.287euroa ja tuloiksi 38.000 euroa vuonna 2024.

Taulukko 1. Varhaiskasvatuksen tilinpäätökset ja talousarviot.

	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Tulot	69.034,53	107.485,24	57.508,18	37.400	38.000
Menot	-510.045,54	-607.500,39	-619.626,94	-615.368	-624.287
Netto	-441.011,01	-500.015,15	-562.118,76	-577.968	-586.287

3 Esi- ja perusopetus

Esi- ja perusopetuksen keskeisenä tavoitteena on luoda oppilaalle turvallinen ja yhtenäinen polku varhaiskasvatuksen jälkeen Kihniön yhtenäiskoulun ala- ja yläluokkien kautta laadukkaan esi- ja perusopetuksen jälkeisiin jatko-opintoihin. Kuntastrategian tavoitteena on lisäksi uusien innovaatioiden kehittäminen esim. teknologian avulla, valinnaisainetarjottimen monipuolistaminen, yrittäjyyskasvatuksen lisääminen, yritys yhteistyön lisääminen sekä hyvinvointia tukevien taitojen opettaminen.

Taulukko 2. Oppilasennuste (20.09.2023)

	23 - 24	24 - 25	25 - 26	26 - 27	27 - 28	28 - 29
LUOKAT 0 – 5						
alaluokat	87 (11)	81 (9)	75 (8)	57 (8)	48 (9)	46 (11)
LUOKAT 6 – 9						
yläluokat	71	81	80	81	77	67
YHTEENSÄ	169	171	163	146	134	124

Taulukossa suluissa olevat luvut tarkoittavat esioppilaita. Velvoittavan esiopetuksen lakimuutoksen vuoksi esioppilaiden lukumääräksi on kirjattu koko ikäluokka.

Tällä oppilasmäärän kehityksellä alakoulun puolella ensimmäiset yhdysluokat tulevat mietittäväksi viimeistään lukuvuoden 2025–2026 alusta.

Vaihtoehtoina yhdysluokille tutkitaan lukuvuoden 2024–2025 aikana joustavan alkuopetuksen tuomia mahdollisuuksia eli tutkitaan mahdollisuutta muodostaa esiopetuksesta ja perusopetuksen kahdesta ensimmäisestä vuosiluokasta nykyistä yhtenäisempi kokonaisuus. Tavoitteena on luoda eheä oppimisen polku ja huomioida lapsen taito- ja kehitystaso mahdollisimman hyvin ja yksilöllisesti. Yläluokkien kohtalo tulee pohdittavaksi ensi vuosikymmenen alussa.

3.1 Esiopetus

Esiopetusta annetaan erillisessä opetusryhmässä Kihniön yhtenäiskoulussa vähintään 700 tuntia lukuvuodessa. Opetus ja ateriat ovat esioppilaille maksuttomia ja yli kolmen kilometrin etäisyydellä koulusta asuvilla esioppilailla on oikeus kunnan järjestämään koululaiskyyditykseen. Esiopetusryhmässä on oma koulunkäynnin ohjaaja, jos ryhmän oppilasmäärä on yli 13. Kuluvana vuonna ryhmässä on henkilökohtainen koulunkäynninohjaaja toisena aikuisena. Yhteistyötä tehdään myös Kettukallion päiväkodin kanssa. Esiopetuksen määrärahasi on varattu 123.249 euroa vuonna 2024.

3.2 Perusopetus

Kihniössä toimii yksi yhtenäiskoulu, joka käsittää vuosiluokat 1–9. Yhtenäiskoulussa toimii myös esiopetus. Koulun tiloja käytetään kaikkien vuosiluokkien opetukseen. Luokanopettajien ja aineenopettajien yhteiskäyttöä on runsaasti yhtenäiskoulun sisällä.

Perusopetuksen uusi opetussuunnitelma on otettu Kihniössä käyttöön porrastetusti vuosina 2016–2019. Uuden opetussuunnitelman pääajatuksena on oppiaineiden rajojen madaltaminen ja monialaisten projektien lisääminen. Erityisenä painopistealueena uudessa opetussuunnitelmassa on tietotekniikan opetuksen lisääminen läpäisyperiaatteella jokaiseen oppiaineeseen. Sivistyslautakunta on hyväksynyt tieto- ja viestintätekniikan strategian sekä tieto- ja viestintätekniikan opetussuunnitelman kesäkuussa 2017. Yhtenäiskoululla on aikaisempien projektien ja hankintojen perusteella kohtalaiset valmiudet uuden opetussuunnitelman tietoteknisen osan toteuttamiseen. Yhtenäiskoulun opettajien tietokoneet sekä luokkien dataprojektorit on uusittu leasing-periaatteella vuonna 2022. Sivistyslautakunta on hyväksynyt syksyllä 2020 opetussuunnitelman uuden arviointiosion, joka antaa kriteerit perusopetuksen päättöarvioinnin eri arvosanoille.

Aamupala on päivän tärkein ateria. Kouluterveyskyselystä käy ilmi, että noin puolet perusopetuksen oppilaista ei syö aamupalaa ennen kouluun lähtöä. Vuoden 2019 loppupuolelta saakka on koulussa tarjottu pienimuotoista aamupalaa, jolla on ollut selvää vaikutusta opiskelun onnistumiseen. Aamupalatarjoilua jatketaan edelleen. Ruokamäärärahoihin on varattu 4.500 euroa vuodelle 2024 aamupalan toteuttamiseen.

Koulunkäynninohjaajien tarve on yleisesti lisääntynyt. Oppilaan fyysisen vamman aiheuttaman tai muista syistä johtuvien oppimisvaikeuksien vuoksi ohjaajia on palkattu asiantuntijoiden lausuntojen perusteella. Lukuvuonna 2023–2024 koulunkäynninohjaajia on sama määrä kuin edellisenä lukuvuotena. Kunnassa työskentelee yhdeksän vakituista ohjaajaa, jotka työskentelevät esiopetuksessa, perusopetuksessa, erityisopetuksessa, aamu- ja iltapäivätoiminnassa sekä varhaiskasvatuksessa. Kahden ohjaajan työpanoksesta osa menee hallinnon tehtäviin. Vakituisten

ohjaajien lisäksi yhtenäiskoululla työskentelee kolme määräaikaista ohjaajaa, joiden työpanos menee suurelta osin erityisopetukseen, mutta myös perusopetukseen sekä aamu- ja iltapäivätoimintaan. Ohjaajien palkkakuluista osa rahoitetaan hankkeilla sekä laskuttamalla lähettäviä kuntia.

Valtionosuusuudistuksen seurauksena kunnan tulee kirjata kirjanpitoonsa kotikunta-korvaustulot ja –menot. Tulevana vuonna ko. kirjaus aiheuttaa sivistystoimelle noin 40.000 euron lisäkulut. Lisätuloja kirjataan noin 40.000 euroa. Sijoitettujen oppilaiden opetuksesta aiheutuneiden menojen laskuttaminen lähettäjäkunnilta lisää tuloja.

Koululaiskuljetusten kustannukset ovat nousseet hieman uuden kilpailutuksen perusteella edellisten vuosien tasosta. Uudet hinnat ovat voimassa lukuvuodet 2021–2024. Lisäksi on optiomahdollisuus lukuvuosille 2024–2026, josta on päätettävä alkuvuodesta 2024. Energiakriisi on vaikuttanut voimakkaasti polttoaineiden hintoihin ja tehtyihin sopimuksiin on tehty määräaikainen 6 % korotus. Kustannuksia ovat lisäksi nostaneet pidentyneet reitit. Tavoitteena on edelleenkin järjestää koululaiskuljetukset mahdollisimman edullisesti ja samalla kuljetettavia palvelen.

Oppilaanohjausta on tavoitteena edelleen kehittää nykypäivän tarpeita paremmin vastaavaksi sekä tiivistää yhteistyötä lähialueen yritysten ja ammatillisten koulujen kanssa vuosiluokkien 8–9 oppilaiden työelämään tutustumisjakson puitteissa ja kuntastrategian tavoitteiden mukaisesti. Uusi oppivelvollisuuslaki lisäsi kotikunnan ja oppilaitosten vastuuta oppilaiden ohjaamisessa jatko-opintoihin. Kahdeksaluokkalaiset ovat tutustumassa työelämään lukuvuoden aikana kaksi erillistä viikkoa ja yhdeksäluokkalaiset yhden viikon. Lisäksi 7.–9. luokan oppilaat käyvät tutustumismatkoilla lähialueen eri oppilaitoksissa. 7.luokalla työelämään tutustumista toteutetaan yksittäisinä päivinä. Oppilaanohjauksen vs. lehtori ohjaa tätä tutustumistyötä.

Yrittäjyyskasvatusta kehitetään edelleen. Kihniön yhtenäiskoulu on mukana mm. Yrityskylä -toiminnassa (6. ja 9.luokat), OmaOnni yhteistyössä Sedun ja omaSP:n kanssa sekä tekee yhteistyötä 4H –yhdistyksen kanssa.

Työelämän tarpeisiin kuuluu myös hyvä kielitaito. Yhtenäiskoulussa tarjotaan lisäkieliopintojen mahdollisuutta 4.-luokkalaisille ja 8. –luokkalaisille. Lukuvuonna 2023–2024 alkoi A2 –saksan opiskelu 4.luokalla ja B2 –saksan opiskelu 8.luokalla. A2-kielen lukijoita on yksi ryhmä 9. luokalla. Uuden opetussuunnitelman myötä ruotsin opetus laajeni myös alakoulun puolelle alkaen Kihniössä 5. luokalla.

Vanhempainillassa 7.9.2023 yhtenä toimintapisteinä oli valinnaisaineet, jossa kyseltiin huoltajilta ideoita ja mahdollisia yhteistyökumppaneita. Näitä ideoita kehitetään edelleen tulevan lukuvuoden aikana. Uutena tarjottimeen valittavaksi on tulossa pelastustoiminnan valinnaiskurssi (sis. mm. ensiapukoulutusta, onnettomuuksien ennalta ehkäisyä, varsinaista palosuojelua hyödyntäen Suomen pelastusalan keskusjärjestön SPEK:n nuorisokoulutuksen materiaalia (OPS valmisteilla, yhteistyössä Pirkanmaan pelastuslaitoksen kanssa)).

Kuntastrategiassa on esitetty myös *hyvinvointia tukevien taitojen opettaminen*. Lv. 2023–2024 henkilökuntaa osallistuu hyvinvointitaitojen opettamiskoulutukseen sekä ala- että yläluokilta. He jalkauttavat saamaansa oppia myös muulle henkilöstölle.

Vuonna 2024 laaditaan uusi, juuri Kihniön yhtenäiskouluun sopiva kiusaamisen vastainen suunnitelma.

Perusopetuksen kokonaismenojen arvioidaan olevan 1.708.441 euroa ja tulojen 88.000 euroa vuonna 2024.

3.3 Erityisopetus

Laaja-alaisen erityisopettajan työn tavoitteena on edelleen käyttää opetusajasta suurin osa nuorimpien oppilaiden oppimisvaikeuksien hoitamiseen. Esioppilaiden kanssa tehtävän työn tavoitteena on ehkäistä oppimisvaikeuksia ennalta. Ensimmäisen ja toisen vuosiluokan oppilaille annettavan erityisopetuksen tavoitteena on auttaa oppilaita saamaan vankka perusta äidinkielen ja matematiikan taitoihin. Vuonna 2023 Kihniön yhtenäiskoululle saatiin palkattua vakituinen laaja-alainen erityisopettaja.

Yhtenäiskoulussa toimii kaksi erityisopetuksen pienryhmää. Ryhmissä toimii kaksi erityisluokanopettajaa apunaan neljä koulunkäynninohjaajaa. Kunnan kaikki oppivelvollisuusikäiset oppilaat voivat käydä peruskoulua omassa kunnassa.

Erityisopetuksen kokonaismenojen arvioidaan olevan 430.741 euroa vuonna 2024.

Taulukko 3. Esi- perus- ja erityisopetuksen tilinpäätökset ja talousarviot.

	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Tulot	226.366,23	161.116,60	198.712,48	136.400	139.000
Menot	-1.955.522,22	-2.179.408,01	-2.297.941,75	-2.330.621	-2.377.802
Netto	-1.729.155,99	-2.018.291,41	-2.099.229,27	-2.194.221	-2.238.802

3.4 Oppilashuolto

Oppilashuollon toteuttamisessa yhteistyötahona vuoden 2023 alusta lukien on Pirkanmaan hyvinvointialue. Se tuottaa kaikki oppilashuollon palvelut, joihin kuuluvat mm. koulukuraattorin, johtavan kuraattorin, koulupsykologin, kouluterveydenhoitajan, psykiatrisen sairaanhoitajan, puheterapeuttien, toimintaterapeuttien sekä koululääkärin palvelut.

Talousarviovuodelle on haettu hanketta, jonka päätöstä ei ole vielä saatu:

- Valtion erityisavustus yhteisöllisen opiskeluhoollon vahvistamiseen ja kehittämiseen esi- ja perusopetuksessa sekä lukioissa ja ammatillisissa oppilaitoksissa vuosille 2024–2025 (OKM)

3.5 Aamu- ja iltapäivätoiminta

1. ja 2. vuosiluokan oppilaille tarkoitettu aamu- ja iltapäivätoiminta jatkuu lukuvuonna 2023–2024, koska vähintään 10 lasta on ilmoitettu mukaan toimintaan. Toiminnassa on talousarvion laadintahetkellä mukana 12 lasta ja ohjaajina toimivat koulunkäynninohjaajat. Sivistystoimi saa valtionapua aamu- ja iltapäivätoimintaan. Aamu- ja iltapäivätoiminnasta peritään korvaus sen ajan mukaan, jonka lapsi on läsnä aamu- ja iltapäivätoiminnassa. Tavoitteena on jatkaa toimintaa seuraavanakin lukuvuonna eli syksyllä 2024, mikäli tarvetta on riittävästi ryhmän perustamista varten. Aamu- ja iltapäivätoiminnan kokonaismenojen arvioidaan olevan 63.182 euroa ja tulojen 5.000 euroa vuonna 2024.

3.6 Kerhotoiminta

Opetushallitus on myöntänyt Kihniön kunnalle kerhotoiminnan kehittämiseen ja järjestämiseen avustusta, jonka avulla tavoitteena on kerhojen jatkaminen myös lukuvuonna 2023–2024. Erilaisia kerhoja on tarjolla kaikenikäisille koululaisille. Kerhotoiminnan määrärahaksi on varattu 7.739 euroa, josta Opetushallituksen myöntämä avustus on arvioitu olevan 3.000 euroa.

3.7 Opetustoimen hankkeet

Talousarviovuonna ovat käynnissä seuraavat hankkeet

- Esi- ja perusopetuksen koronaviruksen (COVID-19) aiheuttaminen poikkeusolojen vaikutusten tasoittaminen 2022–2024 (1.1.2023 - 31.7.2024)
- Koulunuorisotyö Kihniön yhtenäiskoulussa (1.1.2023 - 31.12.2024) (AVI)

4 Sivistystoimen tukipalvelut

4.1 Hallinto

Sivistystoimen hallinnon tehtävänä on johtaa, ohjata ja koordinoida sivistysosaston toimintaa sekä koko kunnan yhteistoimintaa, jotta palveluja voidaan tuottaa tehokkaasti ja joustavasti.

Hyvinvointialueelta tulevien tehtävien hoitamiseksi sekä hallinnon vahvistamiseksi on kuntaan perustettu hyvinvointijohtajan virka. Hyvinvointijohtajan työnkuvaan kuuluu hyvinvointialueen rajapinnan tehtäviä pitäen sisällään hyvinvointikoordinaattorin ja ehkäisevän päihdetyön koordinaattorin tehtävät, sivistystoimen ylimmän viranhaltijan tehtävät sekä koko kunnan kulttuuritoiminnasta, hankkeista ja kunnan tiedottamisesta vastaamisen. Hyvinvointijohtaja toimii sivistys- ja hyvinvointilautakunnan sekä vanhus- ja vammaisneuvoston valmistelija, esittelijänä ja sihteerinä. Lisäksi hyvinvointijohtajan tehtäviin kuuluu lapsi- ja perheasiainneuvoston sekä hyvinvointityöryhmän koollekutsujana, valmistelijana, esittelijänä ja sihteerinä toimiminen.

Hyvinvointijohtaja vastaa yksiköiden lähiesihenkilöiden ja vapaa-aikatoimen henkilöstöjohtamisesta. Kihniön yhtenäiskoulun rehtori vastaa yhtenäiskoulun toiminnasta sekä opettajien ja ohjaajien sekä sivistystoimen tukipalveluiden henkilöstöjohtamisesta. Kirjastonjohtaja vastaa kirjaston henkilöstöjohtamisesta sekä päiväkodinjohtaja päiväkodin henkilöstöjohtamisesta.

Sivistystoimen toimistosihteerinä toimii koulunkäynninohjaaja, jonka työaika sivistystoimen hallinnossa on 32 % kokonaistyöajasta. Toimistosihteerin palkkausmenot kirjataan hallinnon kohdasta. WILMA-vastaavan kokonaistyöajasta 46 % kirjataan hallinnon kuluihin.

Hallinnon kulut kirjataan tukipalveluihin, josta ne jaetaan eri kustannuspaikoille.

Määräraha sivistyslautakunnan kokouspalkkioita ja matkakorvauksia varten on sivistystoimen hallinnon kohdassa. Hallinnon kokonaismenojen arvioidaan olevan noin 176.074 euroa vuonna 2024.

4.2 Ruokapalvelut

Yhtenäiskoulun keittiöllä työskentelee emäntä ja yksi keittiöapulainen. Keittiössä tuotetaan ruoka päiväkotiiin sekä esiopetuksen, perusopetuksen ja erityisopetuksen oppilaille sekä henkilökunnalle. Lisäksi aamuisin on tarjolla aamupala ja iltapäivisin välipala päiväkotiiin sekä iltapäivätoiminnan

oppilaille. Kouluterveyskyselyiden perusteella Kihniön yhtenäiskoulun keittiön tekemä ruokaa on huomattavasti keskivertoa parempaa. Keittiöhenkilökunnan palkat sekä muut määrärahat kirjataan tukipalveluihin, josta ne jaetaan eri kustannuspaikoille. Kokonaismenojen arvioidaan olevan 153.359 euroa vuonna 2024.

4.3 Siivouspalvelut

Sivistystoimessa työskentelee neljä siistijää, jotka vastaavat yhtenäiskoulun, käsityötilojen, iltapäivätoiminnan tilojen, päiväkodin, kirjaston, liikuntasalin ja kuntosalin siisteydestä. Siistijöiden palkat sekä muut määrärahat kirjataan tukipalveluihin, josta ne jaetaan eri kustannuspaikoille. Siivouspalvelut on mitoitettu uudelleen marraskuussa 2023. Talousarviovuotena aloitetaan siivouspalveluiden uudelleen organisointi yhdessä teknisen osaston kanssa. Kokonaismenojen arvioidaan olevan 160.494 euroa vuonna 2024.

Taulukko 4. Sivistystoimen tukipalveluiden tilinpäätökset ja talousarviot.

	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Tulot	N/A	435.596,62	461.550,55	477.100	489.927
Menot	N/A	- 435.596,62	- 461.550,55	-477.100	-489.927
Netto	N/A	0	0	0	0

5 Kirjastopalvelut

5.1 Kirjasto

Kihniön kunnankirjasto toteuttaa kaikessa toiminnassaan valtakunnallisia kirjastojen arvoja, joita ovat yhdenvertaisuus, vastuullisuus, yhteisöllisyys, rohkeus ja sananvapaus. Kirjasto tarjoaa asiakkaille monipuolisia ja ajanmukaisia palveluja ja kehittää henkilökunnan osaamista, jotta pystyy vastaamaan toimintaympäristön muutoksiin. Myös opastusta palvelujen käyttöön tarjotaan aktiivisesti. Yhteistyö eri suuntiin on aktiivista ja jatkuvaa. Kirjasto toimii omien tilojen lisäksi verkossa ja kirjastotilan ulkopuolella. Omatoimikirjastojärjestelmä mahdollistaa laajat aukioloajat. Asiakkaat kirjautuvat omatoimijalla kirjastoon kirjastokortillaan ja käyttävät palveluita omatoimisesti. Henkilöstön työaika vapautuu koulu- ja muuhun yhteistyöhön, tapahtumien järjestämiseen ja kokoelmien hoitoon.

Kirjasto innostaa lukemaan ja tukee kansalaisten jatkuvaa oppimista sekä vähentää eriarvoisuutta tarjoamalla kaikille palvelujaan tasapuolisesti. Ympäristön kannalta kirjasto toimii kestävästi ja tarjoaa kumppaneille mahdollisuutta käyttää tilojaan tiedon, palveluiden ja hyödykkeiden jakamispisteenä.

Kirjaston tehtävä on myös edistää demokratiaa ja aktiivista kansalaisuutta tarjoamalla tiloja ja sisältöjä erilaisiin tapahtumiin, keskusteluihin ja näyttelyihin. Matalan kynnyksen maksuttomat tapahtumat lisäävät asiakkaiden tasa-arvoisuutta.

Kihniön kirjasto pitää yllä jo vakiintunutta yhteistyötä koulujen kanssa ja edistää lasten ja nuorten lukuharrastusta mm. lukudiplomien ja kirjavinkkausten muodossa. Koulun ja varhaiskasvatuksen kanssa tehtiin yhteistyösopimus v. 2022. Satuhetkiä järjestetään kirjastossa ja varhaiskasvatuksen tiloissa ja kirjaston käytäntöjä tehdään tutuksi jo pienestä pitäen. Lapset ja nuoret opetetaan arvostamaan lukemista harrastuksena.

Kaikki kunnan koululaiset käyvät lukuvuoden aikana kirjastossa ohjatuilla kirjastotunneilla harjoittelemassa kirjaston ja verkkokirjaston käyttöä, tutustumassa aineistoon, opiskelemassa tiedonhallintataitoja tai kuuntelemassa vinkkausta hyvästä luettavasta. Myös aikuisväestölle järjestetään kirjaston ja verkkokirjaston käytön opastusta, annetaan digiopastusta sekä tarvittaessa perehdytetään omatoimikirjaston käyttöön.

Ikäihmiset otetaan huomioon hankkimalla isotekstisiä kirjoja, äänikirjoja ja kuvatallenteita. Ikäihmisten ja liikuntaesteisten kotipalvelua on tarjolla tarpeen mukaan. Markkinoidaan aktiivisesti Celia-kirjaston (lukemisesteet), monikielisen kirjaston ja kuulovammaisten kirjaston palveluita. Palveluyksiköihin ja ikäihmisten tapahtumiin viedään kirjaston aineistoa luettavaksi ja katseltavaksi. Kirjaston henkilökunta vieraillee näissä pitämässä luku- ja tarinatuokioita.

Vuoden 2023 lopussa nykyinen kirjastonjohtaja (20 %) jää eläkkeelle. Vuonna 2024 aloittaa uusi kirjastonjohtaja (100 %), jonka jälkeen kirjastossa työskentelee kokoaikainen kirjastonjohtaja ja osa-aikainen (50 %) kirjastovirkailija. Kirjaston tilojen kehittämiseksi on varattu 5.000 euroa kalustoa varten, jotta tiloista saadaan monipuolisemmat. Vuotena 2024 kirjastopalvelut osallistuvat aktiivisesti kulttuuritapahtumien järjestämiseen omien resurssiensa puitteissa, sekä hakevat avustuksia kulttuuritapahtumien järjestämiseen.

5.2 Kirjaston hankkeet

Talousarviovuonna on käynnissä seuraava hanke

- Peli- ja mediakasvatusta Kihniössä, joka on saanut jatkoaikaa vuodelle 2024.

Kirjaston tuloiksi vuodelle 2024 on arvioitu 3.600 euroa ja menoiksi 195.161 euroa.

Taulukko 5. Kirjastopalvelut.

	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Tulot	3.799	6.000	3.600
Menot	-190.381	-203.814	-195.161
Netto	-186.581	-197.814	-191.561

6 Vapaa-aikapalvelut

6.1 Liikunta- ja ulkoilupalvelut

Vapaa-aikaohjaaja vastaa kunnan nuoriso- ja urheilutyöstä. Hänen tavoitteenaan on järjestää monenlaisia liikuntamahdollisuuksia eri-ikäisille lapsille ja nuorille. Näitä ovat liikuntakerhot ympäri vuoden, kunnan uintivuorot syksystä kevääseen sekä liikuntaleirit kesällä. Vapaa-aikaohjaaja järjestää myös aikuisille kuntalaisille aktiivista liikunta- ja urheilutoimintaa. Tavoitteena on myös järjestää matkoja eri urheilulajien kilpailuihin ja peleihin liikunnallisen innostuksen lisäämiseksi. Edelleen tavoitteena on järjestää myös muuta toimintaa mahdollisuuksien ja toiveiden mukaan, jotta mahdollisimman moni kuntalaisista voisi osallistua järjestettyyn toimintaan.

Sivistyslautakunta jakaa vuonna 2024 liikuntajärjestöille avustuksia yhteensä 8.500 euroa.

Vapaa-aikapalvelut antavat myös yhdistyksille ja järjestöille edelleen alueet, tilat ja mahdollisuuksien mukaan välineitä liikuntaharrastusten järjestämistä varten. Uimakoulut kesällä 2024 tullaan järjestämään Kihniön Urheilijat yhteistyössä kunnan kanssa Jalasjärven uimahallissa.

Maastoliikuntareitistä tehdään entistä parempi ja monipuolisempi. Sopimukset on uusittu vuoden 2019 loppuun mennessä ja uusiin sopimuksiin neuvoteltu edellytykset parantaa reittiä entisestään. Reitille pitää lisätä pitkospuita tai muuta vastaavaa ratkaisua kosteimpiin kohtiin. Hankerahaa on saatu uuden Geopark maastoliikuntareitin perustamiseen. Reitti kulkisi Pyhäniemestä Aitonevalle ja Aitonevalta Käskyvuoreen. Reitti mukailee moottorikelkkareitin pohjaa, mutta sinne pitää myös lisätä pitkospuita pehmeimpiin kohtiin sekä saada muutamat luvat maanomistajilta niistä kohdista, jotka eivät mene kelkkareittiä pitkin. Reitille lisätään myös muutama taukopaikka ja laavu. Reitille on pääasiassa pitkospuut jo tehtynä, mutta työt jatkuvat tulevana keväänä/kesänä.

Koulun alueesta tehty suunnistuskartta on uusittu vuonna 2019 ja se on saanut hyvää palautetta. Myös Pyhäniemestä ja Käskyvuoresta on tehty uudet kartat, ja ne tuovat osaltaan parempia suunnistumahdollisuuksia. Käskyvuoresta löytyy myös kiintorastit.

Vapaa-aikapalvelut järjestävät erilaisia tapahtumia yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Näihin kuuluu esimerkiksi haastepyöräilyt, kurafutiskisat ja muut vastaavat.

Kihniön urheilijat järjestävät sarjakisoja hiihdossa, katujuoksussa ja yleisurheilussa. Yhteistyössä järjestetään yleisurheilussa kunnan mestaruuskilpailut. Parkanon Kiekonnakkelijat järjestävät viikkokisoja Pyhäniemen frisbeegolfradalla. Pyhäniemen radalla jouduttiin kesällä 2023 muutama väylä uusimaan vaaratilanteiden välttämiseksi.

Vanhan kuntosalin tiloihin (koulun vanha pommisuoja) tehtiin kamppailusali, joka on ollut käytössä kevästä 2023 asti.

Liikuntapaikkojen suunnittelussa ja sijoittamisessa on tarve arvioida ja suunnitella koulun aluetta kokonaisuutena ottaen huomioon myös liikenneturvallisuuskohdat (ml. entinen Ojaniemen alue).

Uuteen liikuntapuistoon valmistui kevään aikana myös ulkokuntosali. Liikuntapuistosta puuttuu vielä opaskartta ja aita, joka rajaa puiston ja Ojaniemen alueen toisistaan.

Liikunta- ja ulkoilupalvelujen kokonaismenojen arvioidaan olevan 77.169 euroa vuonna 2024.

6.2 Kuntosalitoiminta

Kuntosalipalvelut on eriytetty omaksi kohdakseen. Kuntosalille on vuokrattu uudet ajanmukaiset ja esteettömät tilat vuoden 2022 aikana. Uusi kuntosali on saanut reilusti positiivista palautetta ja kävijämäärät ovat nousseet merkittävästi. Positiivisesta vastaanotosta kertoo myös reilusti aikaisempaa suuremmat tulot kävijämaksuista vuonna 2023. Nykyinen vuokrasopimus on voimassa loppuvuoteen 2023 saakka ja sitä jatketaan vuodelle 2024. Liikunta- ja vapaa-aikatoimi on teettänyt kävijäkyselyn syksyllä 2023, jonka perusteella kuntosalia kehitetään talousarviovuonna.

Kuntosalipalveluiden kokonaismenojen arvellaan olevan 52.280 euroa ja tulojen 15.000 euroa vuonna 2024.

6.3 Nuorisopalvelut

Vapaa-aikaohjaaja vastaa kunnan nuorisotyöstä. Hänen tavoitteenaan on järjestää monenlaista tekemistä ja mahdollisuuksia eri-ikäisille lapsille ja nuorille.

Sivistyslautakunta jakaa vuonna 2024 nuorisojärjestöille avustuksia yhteensä 11.500 euroa, joka sisältää 4H –yhdistykselle maksettavan palkkausavustuksen, jonka suuruuden päättää kunnanhallitus.

Talousarviovuotena perustetaan uskonnollisesti ja poliittisesti sitoutumaton nuorisotila, johon on haettu hanketta Nuorten kehittäminen (AVI). Toimintaa on tarkoitus järjestää yhdessä järjestöjen ja yhdistysten kanssa.

Nuorisopalvelujen kokonaismenojen arvioidaan olevan 57.701 euroa vuonna 2024.

6.4 Vapaa-aikatoimen hankkeet

Talousarviovuonna on käynnissä seuraavat hankkeet

- Geopark maastoliikuntareitti (20.5.2022 – 31.12.2024)
- Harrastamisen Suomen malli Kihniössä (1.8.2023 – 31.07.2024)
- Etsivä nuorisotyö Kihniön kunnassa (1.8.2023 – 31.7.2024)

Talousarviovuodelle on haettu hanketta, jonka päätöstä ei ole vielä saatu:

- Nuorten kehittäminen (AVI)

Taulukko 6. Vapaa-aikapalvelut.

	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Tulot	75.315	31.200	45.000
Menot	-221.646	-238.685	-224.518
Netto	-146.331	-207.485	-179.518

7 Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

1.1.2023 tapahtui kuntahistorian suurin muutos, kun sosiaali- ja terveystalouden ja pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyivät kunnilta hyvinvointialueille. Kunnan ja hyvinvointialueen välille syntyi merkittävä yhdyspinta, mikä edellyttää myös kunnan vastuulle jäävien ja lainsäädännössä annettujen uusien hyvinvoinnin edistämisen tehtävien tarkastelua ja organisointia.

Hyvinvointityön tavoitteena on vahvistaa kunnalle kuuluvaa terveyden ja hyvinvoinnin edistämistehtävää sekä kuntalaisten osallisuuden lisäämistä sekä hyvinvointialueen, kolmannen sektorin ja muiden sidosryhmien kanssa tehtävää verkostoyhteistyötä. Kuntiin jäävä yhdyspintojen sisältö on vielä kehittymässä ja tarkentuu vuoden 2024 aikana.

Hyvinvointijohtajan viran tehtäviin kuuluu johtaa hyvinvointityön kokonaisuutta ja yhteistyötä kunnan toimialoihin ja sidosryhmiin. Hyvinvointijohtaja toimii kunnan hyvinvointikoordinaattorina ja ehkäisevän päihdetyön koordinaattorina. Talousarviovuotena tulee tarkastella hyvinvointijohtajan tehtäviä kokonaisuutena.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen määrärahaksi on varattu 63.768 euroa. Kunnille maksetaan yleisen valtionosuuden yhteydessä HYTE-osuutta.

Taulukko 7. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen.

	TP 2022	TA 2023	TA 2024
--	---------	---------	---------

Tulot	0	0	0
Menot	-11.189	-73.000	-63.768
Netto	-11.189	-73.000	-63.768

8 Muut sivistyspalvelut

8.1 Musiikkiopisto

Mahdollisuus musiikin opiskeluun kihniöläisille lapsille ja nuorille on Ylä-Satakunnan musiikkiopistossa, joka toimii koulutuskuntayhtymä Sastamalan koulutuskuntayhtymän alaisuudessa kolmen kunnan alueella (Ikaalinen, Parkano, Kihniö). Opetusta annetaan noin 45–50 kihniöläiselle ja arvioidut kustannukset vuodelle 2024 ovat 25.000 euroa, mikä on ollut jo usean vuoden taso. Maksuosuuksien taso säilytetään korkeintaan 25.000 euron suuruisena vuodessa suunnitelmakauden ajan ja opiskelijamäärä mitoitetaan sen mukaiseksi.

8.2 Kansalaisopisto

Kansalaisopistona Sastamalan koulutuskuntayhtymän alaisuudessa toimii Petäjä – opisto. Se toimii tällä hetkellä 8 paikkakunnalla (Honkajoki, Jämijärvi, Kankaanpää, Karvia, Lavia, Merikarvia, Pomarkku, Siikainen ja Hämeenkyrö).

Länsi-Pirkanmaan koulutuskuntayhtymä ja Sastamalan koulutuskuntayhtymä fuusioituivat 1.1.2014. Kansalaisopiston vuosikustannukset on arvioitu 28.000 euroksi.

8.3 Museopalvelut

Esinemuseo on ollut avoinna kesäaikana tiistaista lauantaihin. Kunta järjestää itse museon aukiolon. Museopalveluista maksetaan esinemuseon oppaan palkka ajalle 24.6.2024-28.7.2024.

Museopalvelujen määrärahaksi on varattu 4.075 euroa vuonna 2024.

Talousarviovuodelle on haettu hanketta, jonka päätöstä ei ole vielä saatu:

- Paikallismuseoiden hankeavustukset 2024 (MV)

8.4 Kulttuuripalvelut

Kulttuurisihteerin tehtäviä hoitaa hyvinvointijohtaja. Kulttuuritoimi järjestää erilaisia tapahtumia ja näyttelyitä määrärahojen puitteissa. Kihniön ev.lut. seurakunnan kanssa yhteistyönä järjestetään veteraani- ja itsenäisyyspäivän juhlit. Kulttuuritoimi osallistuu myös Art Festivo -viikon järjestelyihin, nuorten katufestareihin ja muihin kulttuuritapahtumien järjestelyihin, mikäli OKM myöntää hankeavustusta. Kirjastotoimi osallistuu talousarviovuotena aktiivisemmin kulttuuritapahtumien toteuttamiseen omien resurssiensa puitteissa.

Vuonna 2024 jatkaan yhteistoimintaa Kihniö-seuran kanssa kesäajan oppaan palkkaamisesta Puumilan vanhan tuvan ja Hietasen kotiseutumuseon esittelyä varten. Kulttuuripalveluista maksetaan Puumilaan oppaan palkka ajalle 24.6.2024-28.7.2024.

Sivistyslautakunta jakaa vuonna 2024 kulttuuritoiminnalle avustuksia yhteensä 3.400 euroa.

Kulttuuripalvelujen määrärahasi on varattu 18.677 euroa vuonna 2024.

Talousarviovuodelle on haettu hanketta, jonka päätöstä ei ole vielä saatu:

- Erityisavustukset kuntien kulttuuritoiminnan kehittämistehtäviin (OKM)
- Avustukset osallisuuden ja kulttuurihyvinvoinnin edistämiseen (Taike)

Taulukko 8. Muut sivistyspalvelut.

	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Tulot	9.051	1.500	0
Menot	-68.623	-77.315	-75.752
Netto	-59.572	-75.815	-75.752

9 Sivistystoimen päävastuualue yhteensä.

Taulukko 9. Sivistystoimen päävastuualue yhteensä.

	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Tulot	332.292,55	747.559,86	805.936,89	689.600	715.527
Menot	-2.852.374,64	-3.624.802,59	-3.879.805,44	-4.016.403	-4.051.215
Netto	-2.520.082,09	-2.877.242,73	-3.073.868,55	-3.326.803	-3.335.688
Poistot	-35.839,19	-35.965,13	- 21.046,89	-1.150	0
Tulos	-2.555.921,28	-2.913.208,04	-3.094.998,45	-3.327.953	-3.335.688

9.1 Laajan hyvinvointikertomuksen painopisteet

Laajan hyvinvointikertomuksen 2021–2024 painopisteeksi valittiin:

- Terveellisten elintapojen edistäminen
- Osallisuus ja vaikuttaminen
- Turvallinen elinympäristö

Tavoitteita voidaan arvioida myös sanallisesti osavuosisikatsauksessa ja tilinpäätöksessä.

9.2 Kuntastrategian menestystekijät

Kihniön kuntastrategiassa 2022–2030 sivistyslautakunnan toiminnan osalta menestystekijöiksi valikoituvat erityisesti;

- Uudet innovaatiot opetuksen saralla
- Alueellisen yritys- ja erityisosaamisen tunnistaminen ja kehittäminen
- Kuntalaisten hyvinvoinnista huolehtiminen
- Ihmisen kokoinen Kihniö

Strategian menestystekijöistä ja toimenpiteistä lautakunnat johtavat tavoitteita omaan toimintaansa.

9.3 Kuntastrategiaan pohjautuvat tavoitteet

Kuntastrategiaan pohjautuvat tavoitteet sivistyslautakunnan tulosalueelle

- sivistystoimen laadukkaiden palvelujen turvaaminen
- sivistystoimen toiminnan sopeuttaminen taloudellisten tavoitteiden mukaisiksi
- sivistystoimen pätevän ja ammattitaitoisen henkilöstön työpaikkojen turvaaminen
- työhyvinvoinnin ylläpitäminen ja siihen panostaminen
- lapsiperheiden hyvinvoinnin tukeminen, hyvinvointia tukevien taitojen opettaminen
- uudet innovaatiot opetuksessa
- yritysyhteistyön laajentaminen, nuoren kotikuntaan jäämisen mahdollistaminen
- yrittäjyyskasvatuksen lisääminen
- runsaat harrastusmahdollisuudet
- kuntalaisten osallistaminen tapahtumiin, kulttuuriin ja taiteeseen

9.4 Sivistystoimen riskien arviointi

Sivistyslautakunnan alaisten toimintojen suurimpia riskejä ovat toimintojen haavoittuvuus, koska henkilöstöresurssit on vedetty hyvin tiukalle, ikääntyvä henkilökunta sekä hallinnon varahenkilöjärjestelmän puuttuminen tai toimimattomuus.

9.5 Muut talousarviossa kirjatut tavoitteet sivistyslautakunnan tulosalueella

Strateginen linjaus	Toiminnallinen tavoite	Toimenpiteet /mittari	Tavoitetaso	tilanne 30.6. ja 31.12.
Uudet innovaatiot opetuksen saralla.	Yläkoulun säilyttäminen on Kihniön elinvoimalle keskeinen asia. Tarvitaan uusia toimintatapoja, teknologiaa ja kuntien yhteistyötä yläkoulun säilyttämiseksi sekä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen turvaamiseksi	Mainostetaan koulua ja koulun toimintaa somessa	Sosiaalisen median julkaisujen määrä ja näkyvyys lisääntyy	
	Lapsiperheiden hyvinvointiin panostaminen siten, että kunnassa on laadukas varhaiskasvatus ja perusopetus	Satutunteja järjestetään kirjastossa	Vähintään 4x/v	
	Valinnaisainetarjonnan monipuolistaminen	Lisätään yhteistyötä Parkanon kanssa	Toteutuminen / valinnaisten määrän lisääntyminen	

		Lisätään yhteistyötä yritysten ja yhdistysten kanssa		
Kuntataloudesta huolehtiminen	Tavoitteenamme on olla vetovoimainen työnantaja	Työsuhde-edut paranevat	Työsuhde-edut lisääntyvät	
Matkailuun panostaminen	Tavoitteenamme on matkailuinvestointien kasvattaminen ja matkailupalvelujen monipuolistaminen (paremmat palvelu myös lapsille ja nuorille)	Perustetaan nuorisotila, joka on myös matkailijoiden käytössä	Toteutuminen, tehdyt toimenpiteet	
		Järjestetään nuorille tapahtuma lomasesonkina	Toteutuminen	
		Järjestetään katufestarit	Toteutuminen	
	Kasvatamme kylän ja kyläraitin viihtyvyyttä asukkaiden ja yritysten yhteistyöllä; palvelee sekä asukkaita että kunnan matkailuimagoa	Kannustetaan yrityksiä ja asukkaita laittamaan julkisivua siistiksi/viihtyiseksi ja sesongin teeman mukaisesti	Toteutuminen	
		Hyödynnetään kylänraittia tapahtumien järjestämisessä	Toteutuminen	
		OP-perhepuiston yhteisöllinen suunnittelu ja kunnostus	Toteutuminen /	

		Puututaan ilkivaltaan	Asiantuntijoiden vierailut ja koulutukset	
Ihmisen kokoinen Kihniö	Me-hengen ylläpitäminen, osallisuus ja vaikuttaminen Kihniössä kaikki tuntevat toisensa ja asiat hoituvat joustavasti	Yhteistyöpalaverit sivistystoimen osastojen välillä Yhteistyöpalaverit järjestöjen kanssa Koulun oppilaan käyvät lukemassa päiväkodin lapsille Koulu toteuttaa teemajuhlan ja kutsuu päiväkodin vieraaksi Päiväkoti käy esiintymässä lähitorilla ja Suutarinpihlajassa Koulun & päiväkodin yhteiset esitykset Uusien asukkaiden infoillat järjestetään Edellisenä vuotena syntyneet lapset -tapahtuma Kirjastossa Lisätään haastatteluja työntekijöistä ja asukkaista verkkosivuille ja sosiaaliseen mediaan	Vähintään 4x/v Vähintään 2x/v Vähintään 4x/v Vähintään 1x/v Vähintään 3x/v Vähintään 2x/v Vähintään 1x/v Toteutuminen 20 juttua / vuosi	
Kuntalaisten hyvinvoinnista huolehtiminen	Vahvistetaan positiivista yhteisöllisyyttä	Järjestetään vähintään kaksi alla olevista tapahtumista: <ul style="list-style-type: none"> • Torit • Markkinat • Konsertti • (ulko)elokuvatapahtuma • Perinnetapahtuma • Metsäretki Käskyvuoreen • Yö luonnossa 	Toteutuminen	

		Kohtaamispaikkoja lisätään	Toteutuminen	
	Ulotetaan ennaltaehkäisevä toiminta kaikille kuntalaisille. Se luo edellytyksiä myös uusille palveluille	Liikuntaneuvojan palvelut säilyvät	Toteutuminen	
		Yhteistyö Pirhan kanssa lisääntyy	Toteutuminen	
		Kirjasto järjestää hyvinvointia tukevia tapahtumia	Vähintään 2x/v	
		Kulttuuritarjonta lisääntyy	Vähintään 2 tapahtumaa vuodessa	
	Huolehdimme viihtyisästä ja turvallisesta elinympäristöstä, jossa kuntalaisilla on mahdollisuus harrastaa ja liikkua, osallistua tapahtumiin sekä nauttia luonnosta, kulttuurista ja taiteesta	Liikuntapaikkoja käytetään monipuolisemmin	Toteutuminen	
		Liikuntareiteille ohjattua toimintaa	Vähintään 1x/v	
		Järjestetään vähintään yksi seuraavista: <ul style="list-style-type: none"> • Yökävely/-juoksutapahtuma • Ulkoilutapahtuma hiihtolomaviikolla • Luistinrata Sulkuelle 	Toteutuminen	